01/04/2021

Τα Φυλακισμένα Μνήματα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα του 1955-59 για την απαλλαγή της Κύπρου από τον βρετανικό ζυγό, οι αποικιοκράτες κατασκεύασαν στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας ένα μικρό κοιμητήριο που έμεινε στην Ιστορία με την ονομασία «Φυλακισμένα Μνήματα». Είναι ένας στενός χώρος δίπλα από τα κελιά των μελλοθανάτων και την αγχόνη, περιτριγυρισμένος από ψηλούς τοίχους με τεμάχια γυαλιών στο πάνω μέρος τους. Εδώ αποφασίστηκε, επί Κυβερνήτη Τζων Χάρντιγκ, να θάβουν τους απαγχονισθέντες καθώς και ηγετικές μορφές της Εθνικής Οργάνωσης Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ) που σκοτώνονταν σε μάχες, για να μη μετατρέπονται οι κηδείες τους σε μαζικά συλλαλητήρια και μαχητικές διαδηλώσεις.

Στα Φυλακισμένα Μνήματα είναι θαμμένοι δεκατρείς ήρωες μάρτυρες, από τους οποίους οι εννιά εκτελέστηκαν με απαγχονισμό στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας, τρεις έπεσαν στο πεδίο της μάχης και ένας πέθανε σε στρατιωτικό

νοσοκομείο, μετά τον τραυματισμό του σε μάχη. Το μοναδικό τους έγκλημα ήταν η αγάπη τους για την ελευθερία.

Οι ηρωομάρτυρες της αγχόνης, παρά τα φρικτά και απάνθρωπα σωματικά και ψυχικά μαρτύρια από την ώρα της σύλληψης μέχρι την ώρα της εκτέλεσης, δε λύγισαν. Με ακμαίο το ηθικό και ακλόνητη την πίστη αντιμετώπιζαν κάθε μέρα τη μεγάλη τους δοκιμασία. Κι όταν έφτασε η πιο κρίσιμη ώρα, βάδισαν προς την αγχόνη ευθυτενείς και αγέρωχοι, ψάλλοντας θρησκευτικά άσματα και τον Εθνικό Ύμνο, ενώ άλλοι κρατούμενοι αγωνιστές τους ενθάρρυναν με πατριωτικά συνθήματα και τραγούδια.

Η κηδεία γινόταν αμέσως μετά τον απαγχονισμό. Μοναδική παρουσία εκείνη του ιερέα των φυλακών που έψαλλε τη νεκρώσιμη ακολουθία έξω από την κλειστή είσοδο του κοιμητηρίου. Ύστερα οι Άγγλοι τους έθαβαν, χωρίς να παρευρίσκεται κανένας Ελληνοκύπριος, ούτε μάνα, ούτε πατέρας. Οι γονείς προσκύνησαν τους τάφους των παιδιών τους μετά το τέλος του αγώνα.

Οι εννιά απαγχονισθέντες, όλοι νέοι ηλικίας 19-24 ετών, με τη σειρά που εκτελέστηκαν:

Μιχαλάκης Καραολής, Ανδρέας Δημητρίου: Απαγχονίστηκαν μαζί στις 10.5.1956.
Ιάκωβος Πατάτσος, Ανδρέας Ζάκος, Χαρίλαος Μιχαήλ: Απαγχονίστηκαν μαζί στις 9.8.1956.
Μιχαήλ Κουτσόφτας, Στέλιος Μαυρομμάτης, Ανδρέας Παναγίδης: Απαγχονίστηκαν μαζί στις 21.9.1956.
Ευαγόρας Παλληκαρίδης: Απαγχονίστηκε στις 14.3.1957.

Στα **Φυλακισμένα Μνήματα** αναπαύονται τέσσερα ακόμα παλληκάρια της **ΕΟΚΑ,** που με την ηρωική τους δράση εξέπληξαν τους κατακτητές. Οι Άγγλοι αρνήθηκαν να δώσουν τις σορούς των ηρώων στις οικογένειές τους, φοβούμενοι τις λαϊκές εκδηλώσεις κατά την κηδεία τους. Τους έθαψαν στο κοιμητήριο των φυλακών όπως τους ήρωες της αγχόνης.

Οι τέσσερις ήρωες είναι οι ακόλουθοι:

Μάρκος Δράκος

Γρηγόρης Αυξεντίου

Στυλιανός Λένας

Κυριάκος Μάτσης

Σε τέσσερις τάφους του κοιμητηρίου των Κεντρικών Φυλακών οι Άγγλοι έθαψαν οκτώ νεκρούς, για εξοικονόμηση χώρου. Στον ίδιο τάφο

βρίσκονται ανά δύο οι:

Ανδρέας Δημητρίου και Στυλιανός Λένας

Ανδρέας Ζάκος και Κυριάκος Μάτσης

Ανδρέας Παναγίδης και Μιχαήλ Κουτσόφτας

Γρηγόρης Αυξεντίου και Ευαγόρας Παλληκαρίδης

Με το τέλος του αγώνα, τα Φυλακισμένα Μνήματα έγιναν τόπος ιερού προσκυνήματος, μνημείο ηρωισμού και αντίστασης κατά των δυνάμεων της βίας και της τρομοκρατίας, ναός ιερός της ελευθερίας θεμελιωμένος στα κόκκαλα των αθάνατων παλληκαριών της ΕΟΚΑ. Την αθανασία τους δηλώνει επιγραφή στον τοίχο στο βάθος του κοιμητηρίου:

«Τ’ αντρειωμένου ο θάνατος, θάνατος δε λογιέται».